

A

Ravnodušni i zahtjevni stil. Roditelji su kombinacija ravnodušnih i zahtjevnih roditelja. Oni postavljaju mnoga pravila i zahtjeve djeci. Koriste **nagrade i kazne** kako bi pridobili djecu da slijede ta pravila i zahtjeve. Daju **naredbe** koje nisu skloni objašnjavati. Autoritarni roditelji su zahtjevni, ali ne i topli. Oni daju djeci malo slobode da sami odluče što će i kako raditi, te da donose vlastite izbore.

Nisko samopouzdanje i manjak odgovornosti pronađen je u djece/mladih čiji su roditelji odbijali objašnjavati se s njima i objašnjavati svoje zahtjeve i pravila. Oni se ne nauče oslanjati na sebe, nego slušaju druge. Teško donose vlastite dobre izbore i kad pogriješe krive druge za to, vršnjake, odrasle koji imaju nerealne zahtjeve i sl. Teško preuzimaju odgovornost za ono što rade i odlučuju.

Ukoliko su roditelji skloni uporno kažnjavati pogreške (vikanjem ili fizičkim kaznama), djeca su sklona ili biti jako tiha i poslušna ili se prikloniti neprijateljskom ponašanju prema drugoj djeci, često slabijoj od sebe.

B

Brižni i popustljivi stil. Roditelji su kombinacija brižnih, toplih, suosjećajnih i popustljivih roditelja. Oni vjeruju da djeca moraju imati mnogo slobode (često i zato što je oni nisu imali) i da ne smiju biti kontrolirana od strane odraslih. Imaju malo ili nimalo kontrole nad djecom i posjeduju malo načina discipliniranja. Popustljivi roditelji obično daju djeci previše slobode, a **time i previše odgovornosti**, jer djeca ne znaju često dobro procijeniti što je dobro u nekoj situaciji napraviti ili kako postupiti. Oni jesu brižljivi i suosjećajni, ali nisu zahtjevni.

Takva djeca često imaju pozitivnu sliku o sebi, dobro mišljenje o sebi, čak i bolje nego što bi njihovi učitelji ili vršnjaci o njima rekli. Mogu biti lošiji učenici, jer se ne umiju sami disciplinirati i ponašati odgovorno prema učenju, a često imaju i problema zbog lošeg i preslobodnog ponašanja u školi. Očekuju da ih svi prihvaćaju i vole bez obzira kako se ponašaju.

C

Ravnodušni i popustljivi stil. Roditelji su kombinacija hladnih, nesuosjećajnih roditelja koji su u isti mah popustljivi. Oni su često takvi jer su previše umorni ili zaokupljeni drugim stvarima da bi se bavili pravilima i nadgledanjem njihovog izvršavanja. Te roditelje nekad nazivamo i zapostavljajućima. Oni nisu niti brižljivo suosjećajni, niti zahtjevni. Takva djeca mogu imati sve što im treba u materijalnom smislu, ali nekako rastu prepuštena samima sebi. Neka od njih ulaze u kategoriju tzv. odgojno zapuštene djece.

Ona postižu najniže samopoštovanje (jedino djeca koju zlostavljaju kod kuće imaju niže samopoštovanje), jer imaju osjećaj da nisu posebno vrijedna i zanimljiva svojim roditeljima, pa onda niti drugima. Također imaju hladan odnos prema drugima, a slabo su im razvijene socijalne vještine. Često su problematičnog ponašanja prema drugima ili prema njihovoj imovini. Kako bi osigurali osjećaj vlastite vrijednosti i važnosti skloni su manipulirati drugima i uspostaviti nad njima kontrolu.

D

Brižni i zahtjevni stil. Roditelji su podržavajući, oni glasno iskazuju svoje standarde i kriterije, cijene samokontrolu i pružaju djeci objašnjenja za postojeća pravila. Vjeruju da i djeca i roditelji imaju prava, ali roditelj ima posljednju riječ u donošenju odluka. Ovakvi roditelji su brižljivi, suosjećajni i zahtjevni.

Ovakav stil, kažu ispitivanja, ima najviše izgleda proizvesti zrelo i odgovorno dijete. Roditeljska brižljivost/suosjećajnost čini se da razvija socijalne vještine i snažnu sliku sebe. Ona poručuje djetetu da nam je važno kako se ono osjeća i što misli. Zahtjevnost pomaže djeci razviti samokontrolu i želju za suradnjom s drugima. Rezultati istraživanja pokazuju da su djeca roditelja koji su bili zahtjevni imala manje problema u ponašanju i nisu bila sklona uzimanju droga. Kad su roditelji koristili objašnjenja kako bi utjecali na ponašanje djece i kad su nadgledali njihov životni stil, zdravlje, prijateljstva i školski život, djeca su odrasla u kompetentnije mlade ljude i imali više samopoštovanja nego ona čiji su roditelji koristili autoritarni stil kontrole ponašanja. Razgovor i obrazlaganje pravila je, očito, vrlo važno u odgajanju. To nije držanje prodike niti prekoravanje nego brižljivi dijalog s djetetom.